

ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО ІГОРЯ КУШПЛЕРА У СВІТЛІ РЕЦЕНЗІЙ, ВІДГУКІВ ТА СПОГАДІВ

У статті на основі зібраного матеріалу про сценічні виступи, низки рецензій, відгуків мистецтвознавців, спогадів режисерів, диригентів висвітлено виконавську діяльність Ігоря Федоровича Кушплера (1949–2012) – провідного соліста Львівського оперного театру, народного артиста України.

Ключові слова: Ігор Кушплер, оперне мистецтво, сценічні виступи, рецензії, відгуки, спогади.

Осмислення діяльності будь-якого виконавця особливо виразно відбувається у процесі вивчення різного роду фактологічних матеріалів, до яких можна віднести критичні статті, рецензії, відгуки мистецтвознавців, а також спогади тих, хто свого часу мав можливість спілкуватися з конкретним виконавцем. На основі аналізу таких матеріалів є можливість глибше пізнати діяльність митця, його життєтворчий шлях.

У статті висвітлюється виконавська діяльність народного артиста України, одного з провідних солістів Львівського національного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької, професора, завідувача кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка Ігоря Федоровича Кушплера (1949–2012). Ще на так давно голос співака звучав на театральних сценах, його лірико-драматичний баритон приємного тембру, яскраве акторське обдарування були високо оцінені глядачами як в Україні, так і за кордоном, а виконавська майстерність співака та висока вокальна культура надзвичайно імпонували усім, хто захоплювався оперою [5, с. 144].

Чимало відомих мистецтвознавців, музичних критиків та інших дописувачів у своїх працях та рецензіях тією чи іншою мірою зверталися до творчої діяльності Ігоря Кушплера. Серед них Л. Кияновська [6], А. Терещенко, Л. Ніколаєва [6,7,8], Л. Мазепа, О. Паламарчук [10], Н. Швець [11], Ю. Ясіновський, Я. Горак, Л. Мельник, М. Бжезьяк, Е. Солінська [13], М. Жишкович [5] та інші. Однак, вивчаючи усі дотичні для змалювання творчої постаті співака матеріали, зазначимо, що постать талановитого митця спеціально не досліджувалась, а інформація про нього значною мірою розпорошена.

Мета статті – на основі зібраного фактологічного матеріалу про сценічні виступи, низки рецензій, відгуків мистецтвознавців, спогадів режисерів (Ф. Стригун, Дж. Вішілія), диригентів (О. Луців, І. Юзюк) висвітлити виконавську діяльність І. Кушплера. Зауважимо, однак, що рамки статті обмежують виклад повної інформації, тому зупинимось на найбільш яскравих виступах, які особливо привертали увагу дописувачів.

Період навчання у Львівській консерваторії був для І. Кушплера достатньо результативним. Він брав активну участь у студентських концертах, виставах оперного класу та оперної студії. Вже тоді він вирізнявся як талановитий, перспективний та багатообіцяючий виконавець. У класі сольного співу професора О. Й. Дарчука Ігор Кушплер здобув об'ємний репертуар з творів західноєвропейських, українських та російських композиторів; у оперній студії підготував і виконав п'ять оперних партій: Офіцера («Ноктюрні» М. Лисенка), Дон Жуана (однойменна опера В. А. Моцарта), Фігаро («Севільський цирульник» Дж. Россіні), Онегіна та Роберта («Євгеній Онегін» та «Іоланта» П. Чайковського). Ігор Кушплер охоче відвідував заняття у класі камерного співу, опановуючи мистецтво інтерпретації романсів, солоспівів під керівництвом чудового музиканта, доцента Н. К. Чубарової (у тому числі вокальні цикли «Пісні і танці смерті» М. Мусоргського, «Лірика» А. Брукнера, «Любов поета» Р. Шумана та ін.).

Про перші сценічні здобутки молодого співака, читаємо у рецензії Н. Дзюбенко «Світ дивний і прекрасний»: «Перша оперна робота – роль Дон Жуана – стала для Ігоря Кушплера серйозним випробуванням на мистецьку зрілість. У цій роботі Ігор Кушплер уперше заявив про себе як драматичний актор. Його спів вдало поєднувався з мімікою і жестами» [3]. Досить успішною була робота над партіями Офіцера, Онегіна та Роберта. А партія Фігаро в «Севільському цирульнику» стала дипломною роботою молодого співака, за яку він отримав найвищу оцінку.

Після закінчення консерваторії молодий співак розпочав роботу у Львівській обласній філармонії (1978–1980 рр.). У середині січня 1980 року в залі філармонії відбувся концерт-звіт молодого соліста – як своєрідний підсумок першого творчого етапу у житті співака. Концерт складався з двох відділів. Перший відділ було присвячено творам західноєвропейських та російських композиторів – класиків: В. А. Моцарта, Р. Шумана, Й. Брамса, М. Глінки, П. Чайковського.

У другому відділі звучала музика К. Данькевича, Я. Мединя, Г. Свиридова, М. Таривердієва та низка обробок українських народних пісень. Партію фортепіано виконувала дружина співака – А. Кушплер. Ось що писала у статті «Талант і майстерність» Л. Ніколаєва: «Програма концерту дозволила співакові продемонструвати різні грані свого творчого обдарування [...] Кушплер – співак насамперед романтичного, лірико-драматичного складу, і тому в першій половині програми найближчими його творчій індивідуальності виявилися твори Шумана, Чайковського. Давно знайома музика прозвучала так, ніби співак вперше відкрив її – романс Шумана «Я не гніваюсь» з відомого циклу «Любов поета» він виконав як власну сповідь, пристрасно і схвильовано. Але в цілому в першому відділі відчувалося деяке підкорення своєї індивідуальності стилю виконуваної музики» [9].

У другому відділі талант молодого співака і його виконавська майстерність заявили про себе в повний голос. Цьому, як зазначає Л. Ніколаєва, багато в чому сприяв і супровід – «піаністка ніби розкрилася, допомагаючи солісту в створенні музичних образів». Тут співак у рамках камерного концерту продемонстрував своє неабияке акторське обдарування, вміння миттєво переключатися з однієї образної сфери в іншу. Переконаливо прозвучав монолог Богдана Хмельницького з опери Данькевича, контрастом до якого стали ліричні романси Я. Мединя «Что в имени тебе моем» та Г. Свиридова «Как небеса твой взор блистает». Співак з м'яким гумором виконав музичний пейзаж-замальовку М. Таривердієва «Тучкины штучки». У найповнішій мірі драматичний талант співака проявився у виконанні народних пісень. «Балада про Довбуша» (в обробці Д. Задора) була потрактована як оперна сцена, де співак виступає то в епічній ролі народу – оповідача, то в героїко-драматичній партії головного героя. Дуже образно прозвучали трагічна пісня-реквієм «Чорна рілля ізорана» (в обробці С. Людкевича). Контрастом стали лірико-жартівливі народні пісні «Гей Іване, Іване» та «Ой важу я, важу».

Аналізуючи виконання Ігоря Кушплера, автор статті відзначає, крім «суто вокального вміння, дуже уважне ставлення до слова. У співака ясна дикція, чітка артикуляція, що полегшує сприйняття вокальних творів і є однією з передумов справді художнього виконання» [9].

У 1980 році Ігоря Кушплера запрошено на посаду соліста Львівської опери – театру, який на різних етапах свого розвитку відігравав провідну роль у формуванні виконавської культури Львова. Він успішно дебютував партією Онегіна в опері П. Чайковського «Євгеній Онегін». З перших вистав співак довів, що здатен долати вокально-артистичні труднощі. Йому починають доручати інші провідні баритонові партії.

Великим творчим досягненням співака стало виконання партії Жермона в опері Дж. Верді «Травіата». Трактування цього образу Ігорем Кушплером позначене рисами глибокого психологізму, проникненням у його глибину. У статті «На порозі творчої зрілості», опублікованій у червні 1982 року у часописі «Вільна Україна», Л. Николаєва писала: «У виконанні Кушплера Жермон – не черствий, холодний, пихатий аристократ, мораль якого ворожа головним героям опери – Альфредові й Віолетті, а страждаюча людина, в душі якої відбувається складна боротьба суперечливих почуттів, Особливо яскраво виявляється майстерність І. Кушплера перевтілюватися в різні за характером, контрастні музичні образи, коли після Жермона він виступає у ролі Фігаро. Цю роль співак виконує блискуче. Хоча робота над цією партією почалася ще в студентські роки, Ігор Кушплер постійно працював над нею, вносячи від вистави до вистави нові риси в характер свого улюбленого героя, відкриваючи в ньому нові грані» [8].

У цей час Ігор Кушплер здобуває широку популярність: його люблять, знають, ходять на вистави з його участю. В одній із статей музикознавець О. Паламарчук писала: «Хоча ім'я Ігоря Кушплера з'явилося на афішах Львівського державного академічного театру опери та балету імені Івана Франка не так давно, з мистецтвом молодого талановитого співака добре знайомі численні шанувальники співу. Театральна біографія соліста вимірюється двома сезонами. А львів'янам полюбилися його оперні образи: розумний і дотепний веселун Фігаро в «Севільському цирюльнику» Дж. Россіні, Онегін в опері «Євгеній Онегін» П. Чайковського, Султан в «Запорозьці за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського, Дон Жуан в однойменній опері В. А. Моцарта [...]» [10].

У 1984 році Ігор Кушплер удостоюється звання заслуженого артиста України. Він стає одним із провідних солістів театру, зрілим митцем, якому під силу складні художні завдання. У його репертуарі – яскрава палітра образів: Фігаро, Жермон, Онегін, Амонасро, Марсель,

Ріголетто, Ескамільйо... «Ескамільйо вражає блискучою імпазантністю, гордовитим самолюбванням. Ці риси взагалі властиві творчій манері заслуженого артиста України І. Кушплера – яскраво сценічного, з сильним голосом» [11] – писала у рецензії на виставу Ж. Бізе «Кармен» Н. Швець.

Значним творчим доробком Ігоря Кушплера стала партія Михайла Гурмана в опері Ю. Мейтуса «Украдене щастя». Відомо, що вдруге (перша постановка 1960 р.) до цієї опери колектив театру звернувся у 1989 році. Поновлення опери І. Лацаничем відкрило нову сторінку успіху опери. На режисерську роботу запросили драматичного режисера та актора Ф. Стригуна. Опера мала великий успіх і за кордоном. Ева Солінська у польському часописі «Życie Warszawy»¹ від 22 березня 1990 р. писала у рецензії: «Прекрасне сопрано Людмили Божко, яка вдало створила образ Анни, тенор Володимир Ігнатенко, якому сміливо може підкоритися кожна оперна сцена Європи – виконавець ролі Миколи і за участю вродливого баритона Ігоря Кушплера (жандарм) – це є видатні голоси та великі особистості...» [13].

Характеризуючи виконавсько-сценічні якості співака у цій партії, І. Юзюк зазначав: «Михайло Гурман в інтерпретації заслуженого артиста України І. Кушплера – це сильна, смілива, відчайдушна і гаряча людина... Незважаючи на те, що партія Михайла драматична і виходить за рамки амплу ліричного баритона, голос співака звучить природно...» [12].

Про яскраві співацькі й акторські якості Ігоря Кушплера, зокрема у партії Гурмана, відзначає режисер-постановник вистави «Украдене щастя», народний артист України Федір Стригун: «Дуже рідко буває, щоб людина з чудовим голосом мала ще й виразні акторські дані. Це вже так складається. Зрозуміло, що співак повинен творити образ насамперед голосовими барвами. Але, якщо хочемо сприймати виконавську цілість на оперній сцені, то, на моє глибоке переконання, акторські дані для оперного співака вкрай потрібні. Згадаймо про нашу Крушельницьку: який прекрасний сплав голосових та акторських здібностей! Думаю, що і про співака Ігоря Кушплера можна говорити як про актора. Якби він поступив у театральний інститут на акторський факультет, то був би прекрасним актором. І говорили б: „Який гарний актор, а голос який!“ Але він

¹ Переклад з польської мови здійснено автором статті.

закінчив консерваторію. В такому випадку кажуть: „Який співак! Який голос! І актор хороший”...»².

Про талановите виконання співаком ролі Михайла Гурмана пише у своєму спогаді і Ю. Луців: «Психологічно складна роль Михайла Гурмана набуває у вирішенні Ігоря Кушплера чіткої драматургічної лінії розвитку, продуманої в усіх деталях, створюючи цільний образ трагічного героя, який органічно вливається в загальне рішення вистави. Тож високохудожнє виконання ролі Михайла Гурмана – особливо вагомий здобуток у творчому доробку митця»³.

До останніх днів виконавської діяльності образ Михайла Гурмана залишався для Ігоря Кушплера одним з найулюбленіших у його творчому доробку. У статті Л. Кияновської «Ігор Кушплер – прем'єр Львівської опери» (2009), у якій дається блискуча характеристика співаку-акторові у цій ролі, читаємо: «Кушплерові не бракує ні суто акторської віртуозності (чого варта хоча б сцена, коли Михайло легко як пушинку бере Анну на руки і кружляє з нею по хаті кілька хвилин!), ні блиску виконання сольних номерів (як, наприклад, пісні „Треба жити, як живеться”, такого собі українського відповідника пісеньки Герцога з „Ріголетто”), але найголовніше в його інтерпретації все ж не це. Головний акцент співак кладе на ансамблеві сцени, де він або протистоїть своєму антагоністові Миколі Задорожному, або пристрасно і владно повертає собі єдину любов життя – Анну. У цій взаємодії характерів кожен з героїв виявляє себе якнайхарактерніше, і водночас – у цьому й полягає незрівнянна творча інтенція і Франка-драматурга, і Мейтуса-композитора, і постановників, і виконавців – під впливом екстремальних життєвих обставин здатний перейти у свою протилежність. У несподіваності цих метаморфоз, коли тихий затурканий Микола раптом спалахує убивчим гнівом, совіслива й богомільна Анна наважується знехтувати громадською думкою, а бунтар Михайло в останні хвилини життя відкриває в собі духовну висоту всещирого, якраз і полягає найсильніше естетичне враження від вистави» [6, с. 55].

На початку 1999 року Ігор Кушплер святкував свій 50-річний ювілей, до якого прийшов з щедрими творчими здобутками. «Прекрасна вокальна техніка, чистота інтонування, акторська чарівність і краса сильного насиченого й прозорого, розкриленого голосу – і все

² З інтерв'ю, листопад 2013 р

³ І. Луців. Творчий феномен Ігоря Кушплера. Спогад, вересень, 2014 (рукопис).

це Ігор Кушплер, яким він приходить до нас» – так охарактеризувала вокальний та акторський хист співака С. Веселка у статті «Портрет бенефіціанта в сімейному інтер'єрі» [2].

За цей час на сцені Львівської опери співак виконав понад тридцять партій. Звичайно, на початку творчого шляху переважали партії, написані для ліричного баритона, бо саме таким голосом обдарувала співака природа. Але з роками оперне амплуа почало розширюватися: з'явилися драматичні партії – Амонасро, Яго, Граф ді Луна («Аїда», «Отелло», «Трубадур» Дж. Верді). У цих роботах Ігор Кушплер демонстрував здатність з великою художньою переконливістю перевтілюватися в різні образи, створювати складні характери завдяки виразності голосу, жесту, пластики.

За високі здобутки на творчій ниві Ігор Кушплер удостоюється високого та почесного звання – народного артиста України (1999).

У статті «Зрілість таланту», присвяченій 50-річчю співака та висвітлюючи результати творчої діяльності Ігоря Кушплера, Л. Ніколаєва писала: «П'ятдесят років – важлива віха в житті кожної людини, особливо ж артиста, співака. Переступивши цей поріг, дехто в zenіті слави залишає оперну сцену, присвячує себе камерному виконавству, хтось поринає в педагогіку, передаючи секрети майстерності молоді. А є такі, хто поєднує всі види діяльності і в кожній намагається відкрити для себе нові обрії; мабуть, до них належить і соліст Львівської опери, відомий баритон Ігор Кушплер» [7].

Протягом усього 2000 року численними концертами, урочистими акціями та творчими вечорами було відзначено святкування 100-річного ювілею будівлі Львівської опери. У творчому житті Львівського театру 25 березня 2000 року стало великою і знаковою подією: відбулась прем'єра опери Дж. Верді «Набукко». Саме ця опера стала «візитною картою» театру на урочистому святкуванні 19–20 жовтня 2000 р. у Києві, викликавши позитивні відгуки і критики, і публіки. Режисер Джузеппе Вішілія залишився задоволений ювілейною виставою, як і загалом підготовкою всього колективу до цієї вистави: «В останній виставі в Києві порадували мене Ігор Кушплер та Олексій Данильчук. Вони виступили дуже коректно і виважено, показали високу вокальну культуру і були достатньо переконливими в артистичному плані. Щоправда Кушплер видався мені аж надто шляхетним в ролі Набукко, йому трохи забракло бруталності» – поділився маестро своїми думками з Л. Кияновською.

Наприкінці лютого 2001 року Ігор Кушплер взяв участь у Фестивалі «Ave, Верді», що проходив у Національній опері України. Гостями Києва стали відомі італійські композитори і диригенти, японський диригент, канадська співачка, співаки з Італії, Росії та, власне, і львівський співак Ігор Кушплер. Фестиваль проходив в атмосфері найвищого творчого піднесення. У виставі «Трубадур» головні партії виконували Ігор Кушплер, Лідія Забіляста та Валентина Кочур. «Цю виставу можна повністю перенести на сцену „Ла Скала” – вона справді блискуча» – писали критики [4]. Сам співак неодноразово підкреслював, що світ героїв у музичних драмах Верді особливо його підкуповує. Між іншим, про Ігоря Кушплера як істинно вердієвського баритона (у його творчому доробку найбільш вагоме місце займають партії опер Верді), – читаємо у невеличкій, проте, на наш погляд, дуже важливій для його творчої характеристики замітці від 10 жовтня 2001 року під заголовком «Блискуча „Аїда” – без жодної репетиції»: «Ефіопського царя Амонасро, батька Аїди, співав Ігор Кушплер, істинно вердієвський баритон. Свої творчі перемоги він отримував саме в операх цього композитора» [1]. З часом Ігор Кушплер більш рельєфно репрезентує психологію своїх героїв. «У всіх операх, особливо ж у творах Верді, цей підхід справді виявився найпліднішим. Адже герої цього геніального композитора розкриваються не лише в драматичній дії, але передусім у музиці, саме через єдність протилежностей, через тонку градацію відтінків їхніх складних характерів. Тож провідний соліст Львівської опери, що переспівав чи не увесь вердієвський репертуар [...] все життя пізнавав і перевтілював безкінечні глибини їхніх страждань, сумнівів, помилок і героїчних діянь», – писала Любов Кияновська у статті «Ігор Кушплер – прем'єр Львівської опери» [6, с. 54].

За більш як тридцять п'ять років своєї артистичної діяльності Ігор Кушплер виконав близько п'ятдесяти партій. Серед них: Онегін та Роберт («Євгеній Онегін» та «Іоланта» П. Чайковського), Фігаро («Севільський цирульник» Дж. Россіні), Ріголетто, Жермон, Яго, Амонасро, Граф Ді Луна, Родріго, Набукко («Ріголетто», «Травіата», «Отелло», «Аїда», «Трубадур», «Дон Карлос», «Набукко» Дж. Верді), Сільвіо («Паяци» Р. Леонкавалло), Шарплес («Мадам Батерфляй» Дж. Пуччіні), Ескамільйо («Кармен» Ж. Бізе), Остап («Тарас Бульба» М. Лисенка), Михайло Гурман («Украдене щастя» Ю. Мейтуса), Поет («Мойсей» М. Скорика) та багато інших.

Ігор Кушплер мав переконливе визнання у багатьох країнах, численні та вагомі здобутки у сфері виконавського мистецтва. Все частіше усі починання, які, зрештою, завжди були успішними, він проектував на своїх вихованців, з якими працював у Львівській національній музичній академії ім. М. В. Лисенка, передаючи їм безцінний творчий досвід.

Отже, підсумовуючи вище викладену інформацію, зазначимо, що чим глибше пізнаємо діяльність митця, його життєтворчий шлях, тим свідоміше приходимо до висновку, що виконавське мистецтво Ігоря Кушплера не тільки в його музичному таланті й чудовому володінні вокалом, але і в уважному глибоко продуманому ставленні до музики і тексту виконуваного твору, в його багатому інтелекті та розумінні поняття «високе мистецтво». Весь творчий шлях митця – це постійний пошук та самовдосконалення, віддана невтомна праця для розвитку українського вокального мистецтва.

Література

1. Веселка С. Блискуча «Аїда» – без жодної репетиції / С. Веселка // *Високий Замок*. – Львів, 2001. – 10 жовтня.
2. Веселка С. Золотий голос (Портрет бенефіціанта в сімейному інтер'єрі) / С. Веселка // *Арт-Поступ*. – Львів, 1999. – 26 лютого.
3. Дзюбенко Н. Світ дивний і прекрасний: На здобуття премії ім. Я. Гаврилюка / Н. Дзюбенко // *Ленінська молодь*. – Львів, 1979. – 27 жовтня.
4. Жиліна Л. Не поступаємося «Ла Скала» / Л. Жиліна // *Урядовий кур'єр*. – 2001. – № 21. – 3 лютого.
5. Жишкович М. Окрилений піснею. До 60-річчя від дня народження Ігоря Кушплера / М. Жишкович // *Дзвін*. – Львів, 2009. – № 2 (772). – С. 114–122.
6. Кияновська Л. Ігор Кушплер – прем'єр Львівської опери / Л. Кияновська // *Просценіум*. – № 1–2(23–24), 2009. – С. 53–55.
7. Ніколаєва Л. Зрілість таланту / Л. Ніколаєва // *Театральна бесіда*. – 1999. – № 2. – С. 15–16.
8. Ніколаєва Л. На порозі творчої зрілості / Л. Ніколаєва // *Вільна Україна*. – 1982. – 13 червня.
9. Ніколаєва Л. Талант і майстерність / Л. Ніколаєва // *Вільна Україна*. – 1980. – 15 січня.
10. Паламарчук О. Розкрилля таланту / О. Паламарчук // Паламарчук О. *Світ моїх зацікавлень*. – Львів, 2006. – С. 46–48.
11. Швець Н. З коханням не жартують / Н. Швець // *Молода Галичина*. – Львів, 1992. – 12 березня.
12. Юзюк І. Навздогін за щастям / І. Юзюк // *Вільна Україна*. – 1989. – 15 липня.
13. Solińska E. Tradycja w terażniejszości / E. Solińska // *Życie Warszawy*. – Warszawa, 1990. – 22 marca. – № 69.

Носова Анна. Исполнительское искусство Игоря Кушплера в свете рецензий, отзывов и воспоминаний. В статье на основании собранного материала о сценических выступлениях, ряда рецензий, отзывов искусствоведов, воспоминаний режиссеров, дирижеров освещена исполнительская деятельность Игоря Федоровича Кушплера (1949–2012) – ведущего солиста Львовского оперного театра, народного артиста Украины.

Ключевые слова: Игорь Кушплер, оперное искусство, сценические выступления, рецензии, отзывы, воспоминания.

Nosova Anna. Ihor Kushpler's performance art in the light of reviews, comments and memories.

Comprehension of any performer's activity expressively takes place in the process of study of different factual materials including critical articles, reviews, art critics' comments as well as memories of those who once had an opportunity to communicate with a particular performer. On the basis of materials analysis, it is possible to more profoundly learn about performer's activity and his / her life and career.

Performance works of Ihor Kushpler, an Honoured Artist of Ukraine and leading soloist of Lviv Opera House, are disclosed in the present article. A number of famous fine arts experts and musical critics, in particular, L. Kyianovska, A. Tereshchenko, L. Nikolayeva, L. Mazepa, O. Palamarchuk, N. Shvets, Yu. Yasinovskyy, Ya. Horak, L. Melnyk, M. Bzheznyak, E. Solinska, M. Zhyshkovych, etc., wrote about Ihor Kushpler in their works and reviews. However, studying all materials related to the creative personality of the singer, we shall note that unfortunately the personality of the gifted artist was not under investigation for purpose and information about the person is extremely scattered.

The purpose of the article is to elucidate the performing activity of Ihor Kushpler on the basis of collected factual materials on stage performances, a number of reviews, art critics' comments, memories of stage-directors' (F. Stryhun, G. Visciglia), conductors (O. Lutsiv, I. Yuzyuk). It is worth noting, however, that the article does not provide complete information, so we shall consider the best performances, which drew attention of correspondents.

We learn about the first stage achievements of a young singer from N. Dzyubenko's review «Amazing and wonderful world»: «The first opera work – Don Juan's role – has become for Ihor Kushpler a serious artistic maturity challenge. There, for the first time Ihor Kushpler showed himself as a dramatic actor. His signing successfully combined with mimics and gestures». Rather successful were his roles as an Officer, Onegin and Robert. And the role of Figaro in «The Barber of Seville» has become a final project graded «excellent».

After graduation from the conservatory, a young singer started work at Lviv Regional Philharmonic (1978–1980). In the middle of January 1980 the

young soloist appeared in a concert-report in the Philharmonic hall, which was a peculiar summary of the first artistic step in singer's life. Analyzing Ihor Kushpler's performance, L. Nikolayeva, the author of the article «Talent and Mastery», notes, apart from «exclusively vocal skills, a very careful treatment of a word. The singer has clear utterance, distinct articulation that facilitates perception of vocal works and is one of the preconditions of truly artistic performance».

In 1980 Ihor Kushpler was invited to the position of a soloist of Lviv Opera House – a theatre that at different stages of its development played a leading role in Lviv performance culture formation. He successfully made his debut playing the role of Onegin in P. Tchaikovsky's opera «Eugene Onegin». Starting with the first plays, the singer proved that he could surmount vocal-artistic obstacles. He is given a chance to play other leading baritone roles.

The role of Mykhailo Hurman in Yu. Meytus's opera «Stolen Happiness» has become Ihor Kushpler's significant artistic legacy. Yu. Lutsiv writes about a talented performance of Mykhailo Hurman's role by the singer: «Psychologically complicated role of Mykhailo Hurman performed by Ihor Kushpler acquires a distinct dramatic development of the action, considered in many aspects, creating a well-rounded image of the tragic hero, which organically combines with an overall picture of the play. Therefore, highly artistic performance of Mykhailo Hurman's role is a particularly important achievement in the artist's artistic legacy».

For over than thirty-five years of his artistic activity, Ihor Kushpler has performed approximately fifty parties. Among them: Onyehin and Robert («Yevheniy Onyehin» and «Iolanta» by P. Tchaikovsky), Figaro («The Barber of Seville» by G. Rossini), Rigoletto, Germont, Iago, Amonasro, Graf di Luna, Rodrigo, Nabucco («Rigoletto», «Traviata», «Othello», «Aida», «Troubadour» («Il trovatore»), «Don Carlos», «Nabucco» by G. Verdi), Silvio («The Players» («Pagliacci») by R. Leoncavallo), Sharpless («Madame Butterfly» by G. Puccini), Escamillo («Carmen» by G. Bize), Ostap («Taras Bulba» by M. Lysenko), Mykhailo Hurman («Ukradene shchastya» («The Stolen Happiness») by Yu. Meytus), Poet («Moysey» («Moses») by M. Skoryk) and many more.

His pleasant lyric and dramatic baritone and genius for acting were highly evaluated by the audience both in Ukraine and abroad. His renowned performing mastery as a singer, always noble and elegant, and high vocal culture have increasingly impressed everybody captured by opera. These were the most distinct features of Ihor Kushpler.

Key words: Ihor Kushpler, operatic art, stage performances, reviews, memories